

Kňazstvo ako dar a tajomstvo.

Ján Pavol II. Pápež, ktorého nebolo možné prehliadnúť, na ktorého nemožno zabudnúť. Jeden z najväčších mužov našej doby. Charizmatická postava, skala v príboji, čo pripúšťajú i jeho kritici. Pre mnohých ľudí bol najväčšou morálnou autoritou v našom, mnohými pochybnosťami naplnenom svete. Neúnavný ohlasovateľ Kristovho evanjelia a bojovník za ľudské práva. Obdivuhodný človek, ktorý zmenil beh udalostí, tvár sveta i milióny ľudských srdc.

Čo tento veľký pápež hovorí o kňazstve ako takom, ako pozerá na kňaza a jeho službu?

Každé kňazské povolanie vo svojej najhlbšej podstate je veľkým tajomstvom, je darom, ktorý nekonečne prevyšuje človeka - hovorí Ján Pavol II. Každý z nás kňazov to zažíva v priebehu celého svojho života, veľmi intenzívne - zdôrazňuje. Zoči - voči veľkosti tohto daru cítime, akí sme na to nevhodní.

Povolanie je tajomstvo Božieho vyvolenia: „*Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo.*“ (Jn 15, 16). „*Ale túto hodnosť si nikto nemôže prisvojiť sám, len ten, koho povoláva Boh ako Árona.*“ (Hebr 5, 4). „*Skôr, než som ťa utvoril v matkinom živote, poznal som ťa, skôr, než si vyšiel z lona, zasvätil som ťa, za proroka pre pohanov som ťa ustanovil.*“ (Jer 1, 5). Tieto inšpirované slová musia do hĺbky zachvieť každou kňazskou dušou. Preto, keď hovoríme o kňazstve a vydávame o ňom svedectvo, sme povinní to robiť s veľkou pokorou a vedomí si skutočnosti, že Boh nás „*povolal svätým povolaním, nie pre naše skutky, ale zo svojho rozhodnutia a milosti.*“ (2 Tim 1, 9).

Zároveň si uvedomujeme, že ľudské slová nie sú schopné uniesť ťarchu tajomstva, ktoré kňazstvo v sebe obsahuje. Čo znamená byť kňazom? Podľa sv. Pavla to predovšetkým znamená byť správcom Božích tajomstiev: „*Nech nás takto každý pokladá za Kristových služobníkov a správcov Božích tajomstiev. A od správcov sa už vyžaduje, aby bol každý verný.*“ (1 Kor 4,1 - 2). Výraz „správca“ sa nedá nahradiť žiadnym iným. Je hlboko zakorenený v evanjeliu. Spomeňme si na evanjeliové poslanstvo o sluhoch, vernom a nevernom, ktorí boli ustanovení za správcov (porov. Lk 12, 41 - 48).

Správca nie je majiteľ, ale ten, komu majiteľ zveruje svoj majetok, aby ho riadne a spravodlivo spravoval. Práve takto dostáva kňaz od Krista dobrá spásy, aby ich rozdelil správnym a zodpovedným spôsobom medzi ľudí, ku ktorým je poslaný. Ide o dobrá viery. Preto je kňaz človekom Božieho slova, človekom sviatosti, človekom „tajomstva viery“. Skrze vieru máme prístup k neviditeľným dobrám, ktoré sú dedičstvom vykúpenia sveta Božím Synom. Nik sa nemôže pokladať za majiteľa týchto dobier, pretože sú určené nám všetkým. Na základe Kristovho ustanovenia má kňaz za úlohu udeľovať ich ostatným.

Kňazstvo je do samých koreňov Kristovým kňazstvom. Je to on Kristus, ktorý Bohu obetuje seba samého, svoje telo a krv, a tou svojou obetou ospravedlivuje v Otcových očiach celé ľudstvo a nepriamo celé stvorenstvo. Kňaz, keď slúži každý deň Eucharistiu, zostupuje do hĺbky tohto mystéria. Preto slávenie Eucharistie musí byť pre neho najdôležitejším okamihom celého dňa, stredobodom celého jeho života. Ak si rozoberieme, čo súčasný človek očakáva od kňaza, zistíme, že v hĺbke má iba jedno veľké očakávanie: smäd po Kristovi. Vo všetkom ostatnom - v tom, čo potrebuje ekonomicky, spoločensky, politicky - sa môže obrátiť na druhých.

Od kňaza žiada Krista! A má právo očakávať to predovšetkým prostredníctvom hlásania slova. „Prvou povinnosťou kňazov,“ učí koncil, „je zvestovať všetkým Božiu blahozvesť.“ (Presbyterorum Ordinis, 4). To zvestovanie sa však má zameriavať na to, aby sa človek stretol s Ježišom, a to najmä v eucharistickom tajomstve, v pulzujúcom srdci Cirkvi a kňazského života.

Moc, ktorú má kňaz nad eucharistickým Kristovým telom, je tajomná a úžasná. Na jej základe sa stáva správcom najväčšieho dobra vykúpenia, pretože ľuďom dáva samého Vykupiteľa. Slávenie Eucharistie je najvznešenejšou a najsvätejšou činnosťou každého kňaza. Už od prvých rokov kňazstva bolo mi slávenie Eucharistie nielen najsvätejšou povinnosťou, ale predovšetkým najhlbšou potrebou duše - hovorí Ján Pavol II.

Ako správca sviatosti zmierenia plní kňaz úlohu, ktorou Kristus poveril apoštolov po zmŕtvychvstaní: „*Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú mu zadržané.*“ (Jn 20, 22 - 23). Kňaz je svedkom a nástrojom Božieho milosrdenstva! Aká významná je služba spovedania v jeho živote! Práve v spovednici sa jeho duchovné otcovstvo realizuje najplnším spôsobom. Práve v spovednici sa kňaz stáva svedkom veľkých zázrakov spôsobených Božím milosrdenstvom v duši, ktorá prijíma milosť obrátenia. Treba však, aby každý kňaz slúžiaci bratom v spovednici sám zakúsil toto Božie milosrdenstvo práve tým, že bude pravidelne pristupovať k spovedi a sám sa dá pravidelne duchovne viesť.

Ako správca Božích tajomstiev je kňaz zvláštnym svedkom Neviditeľného vo svete. Je vskutku správcom neviditeľných a nezmerných darov patriacich do duchovného a nadprirodzeného poriadku. Ako správca týchto dobier je kňaz v ustavičnom osobnom kontakte s Božou svätosťou. V kňazstve je človek akoby vyzdvihnutý do sféry tejto svätosti a istým spôsobom vystupuje do výšin, do ktorých bol kedysi vovedený prorok Izaiáš.

Keďže kňaz je v ustavičnom kontakte s Božou svätosťou, aj on sám sa musí stať svätým. Už sama jeho služba má ho zaväzovať na to, aby sa rozhodol pre život inšpirovaný radikalizmom evanjelia. To je dôvod, pre ktorý potrebuje mať ducha evanjeliových rád: čistoty, chudoby a poslušnosti. V tejto perspektíve je pochopiteľný aj dôvod života v celibáte.

Z toho je jasné, prečo kňaz tak veľmi potrebuje modlitbu: modlitba sa rodí z Božej svätosti a zároveň je odpoveďou na túto svätosť. Modlitba tvorí kňaza a kňaz sa tvorí skrze modlitbu. Kňaz musí byť predovšetkým mužom modlitby, musí byť presvedčený, že čas venovaný intímnemu stretnutiu s Bohom je čas najlepšie využitý, pretože neprosieva len jemu samému, ale aj jeho apoštolskej práci. Jeden blízky spolupracovník pápeža Jána Pavla II. povedal: „Aby človek spoznal, kým Ján Pavol II. naozaj je, musí ho vidieť, ako sa modlí, a to najmä v intímite svojej privátnej kaplnky.“

Kristus potrebuje svätých kňazov! Dnešný svet volá po svätých kňazoch! Iba svätý kňaz sa môže v čoraz sekularizovanejšom svete stať priezračným svedkom Krista a jeho evanjelia. Iba tak sa môže kňaz stať vodcom a učiteľom na ceste svätosti. Ľudia - najmä mladí - na takého vodcu čakajú. A kňaz môže byť vodcom a učiteľom do takej miery, do akej sa stane autentickým svedkom! Trvalé plody pastoračného úsilia sa rodia z kňazskej svätosti. To je základ! Prirodzene nevyhnutná je aj formácia, štúdium, aggiornamento, skratka zodpovedajúca príprava, ktorá urobí kňaza schopným adekvátne odpovedať na naliehavé potreby a určiť pastoračné priority. Tieto priority závisia aj od okolností a každý kňaz je povinný ich vymedziť a žiť v zhode so svojím biskupom a v harmónii s usmerneniami univerzálnej Cirkvi.

Aby bol kňaz autentickým vodcom spoločenstva, naozajstným správcom Božích tajomstiev, musí byť človekom Božieho slova, veľkorysým a neúnavným evanjelizátorom. Dnes túto potrebu cítime ešte naliehavejšie než kedykoľvek predtým, pretože stojíme pred ohromnou úlohou „novej evanjelizácie“. Je to náročná úloha, pretože dnešní ľudia pred „hlásaným“ slovom očakávajú od kňaza slovo „žité“. Kňaz musí „žiť slovo“. Zároveň však musí byť aj intelektuálne pripravený, aby to slovo dôkladne poznal a hlásal účinne.

Priamy spolupracovník Jána Pavla II. prezradil, že každá homília, každé vysvetľovanie evanjelia-pochádzajú celé od neho. Neobmedzuje sa ani na to, aby napísal iba niekoľko bodov, ktoré by potom rozvíjal. Vypisuje každé slovo bez ohľadu na to, či ide o slávnostnú liturgiu pre milión osôb (alebo pre miliardu, ako to bolo pri niektorých televíznych prenosoch), alebo o bohoslužby pre niekoľko najbližších ľudí vo svojej súkromnej kaplnke. Túto svoju angažovanosť zdôvodňuje slovami, že hlavnou, nevyhnutnou

a nedelegovateľnou úlohou každého kňaza je stať sa nástrojom, aby konsekroval chlieb a víno, aby každému hriešnikovi prinášal Kristovo odpustenie a takisto aby vysvetľoval Božie slovo.

Cirkev musí byť v tomto poslaní, ktoré dostala od Krista, neúnavná. Musí byť pokorná a statočná, ako bol Kristus a jeho apoštoli. Dokonca ani vtedy, keď naráža na odpor alebo keď ju rozličnými spôsobmi obviňujú - napríklad z prozelytizmu alebo z údajného pokusu o klerikalizáciu spoločenského života -, sa nesmie dať znechutiť. Predovšetkým však nesmie prestať ohlasovať evanjelium. Bol si toho vedomý už sv. Pavol, keď písal svojmu žiakovi: „*Hlásaj slovo, naliehaj vhod i nevhod, usvedčuj, karhaj a povzbudzuj so všetkou trpezlivosťou a múdrosťou*“ (2 Tim 4, 2). Kde sa vzal tento vnútorný imperatív, o ktorého sile svedčia iné Pavlove slová: „*Beda mi, keby som evanjelium nehlásal*“ (1 Kor 9, 16)? Je to jasné. Pochádza z vedomia, že pod nebom nám nebolo dané iné meno, v ktorom by ľudia mohli byť spasení, iba jediné meno: Kristus (porov.: Sk 4, 12).

Počas poslednej návštevy Španielska, v Madride 3. mája 2003, Svätý otec povedal: „Bol som vysvätený, keď som mal dvadsaťšesť rokov. Prešlo päťdesiatšesť rokov. V pamäti sa vraciam do tých rokov a môžem vás uistiť, že sa oplatí obetovať sa Kristovi a prostredníctvom lásky k nemu službe ľuďom. Oplatí sa obetovať život za evanjelium a za bratov!“ V závere svojej knihy: Dar a tajomstvo, Ján Pavol II. hovorí: „Chcel by som sa obrátiť na všetkých bratov v kňazstve, bez výnimky! Robím to slovami sv. Petra: „*Preto sa, bratia, tým viac usilujte upevňovať svoje povolanie a vyvolenie. Ved' ak budete to robiť, nikdy nepadnete.*“ (2 Pt 1, 10). Milujte svoje kňazstvo! Buďte mu verní až do konca! Vidte v ňom ten evanjeliový poklad, za ktorý sa oplatí dať všetko“ (porov. Mt 13, 44).